

Nosaltres decidim:
Dignitat Nacional
Reafirmem la voluntat popular expressada al Parlament

Reafirmem i respectem el projecte nacional

Per a la junta directiva d'Òmnium Cultural és prou evident que la societat catalana es troba davant d'una crisi política de molta envergadura.

Però aquesta crisi —diguem-ho ben clar d'entrada— no és insuperable, ni ha de ser entesa com un signe de debilitat. Al contrari, és el resultat de la tensió que s'ha produït entre, d'una banda, les expectatives i aspiracions de la nostra societat —nascudes del seu mateix desenvolupament i de les profundes transformacions que s'hi han produït— i, de l'altra, les insuficiències i resistències greus que li impedeixen aconseguir el reconeixement i el suport que necessita en el marc estatal, en l'espai europeu i en l'esfera internacional. Unes restriccions que es fan més i més insuportables a mesura que avança el procés de mundialització, amb totes les conseqüències econòmiques, demogràfiques, tecnològiques, socials, culturals, lingüístiques i, en definitiva, polítiques, que comporta.

Tanmateix, en contra del desànim que es comença a estendre, volem afirmar rotundament i sense cap ombra de dubte que la societat catalana és plenament capaç de trobar sortides satisfactòries davant d'aquesta situació, de la qual pot sortir —i ha de saber sortir— clarament reforçada, integrada i segura de la legitimitat i la viabilitat de les seves aspiracions.

Ara bé, també és cert que la superació de la crisi només serà possible si la nostra societat en conjunt és capaç d'interpretar-la correctament i si tots els sectors es mobilitzen activament, de forma concertada, canalitzant adequadament la seva acció política. Certament la solució de la crisi no es produirà per casualitat, ni esperant passivament que les coses canviïn, ni desplegant una aferrissada pugna

partidista pel poder, malgastant les energies col·lectives en la desacreditació dels altres i defugint les pròpies responsabilitats.

No podem ignorar la responsabilitat important que tenen els nostres representants polítics en la direcció de la societat i, per tant, en la reactivació i l'orientació de les aspiracions col·lectives. Però no oblidem tampoc que la política neix de la societat, i que la manca de conjunció entre els representants polítics i la societat que els ha elegit és una responsabilitat compartida. Els polítics no són, doncs, els únics responsables de la situació ni els únics que s'han de responsabilitzar de trobar-hi sortides satisfactòries. La responsabilitat és de tots.

De manera semblant, no podem pensar tampoc exclusivament en el conflicte polític que afecta el procés estatutari de Catalunya, ara i aquí. Més enllà de la seva importància conjuntural, cal situar la crisi actual en un context històric i social més ampli: la necessitat de mantenir permanentment present un projecte col·lectiu vàlid i atractiu per al conjunt de la societat catalana, un projecte que necessàriament s'ha de construir entre tots els sectors socials i que els representants polítics han de saber promoure, canalitzar i actualitzar perquè estigui contínuament actiu i representi les aspiracions majoritàries de la societat.

Cal felicitar-se, en aquest sentit, per les iniciatives de nombrosos sectors econòmics àmpliament representatius de Catalunya que han reclamat la superació dels dèficits existents en les inversions estatals en infraestructures, i per l'extens suport social que ha aconseguit la reivindicació d'un sistema de finançament autonòmic transparent i equitatiu, que aclareixi d'una vegada les balances fiscals i resolgui l'expoli injustificat de què són objecte algunes comunitats com la nostra, en nom d'una solidaritat mal entesa i de dimensions desconegudes. Ja és ben significatiu que fins i tot en el context polític actual unes demandes parlamentàries tan justes i reiteratives puguin ser encara desateses, ignorades i fins i tot burlades per part de les institucions estatals: és una clara mostra del baix nivell de la democràcia espanyola.

Al mateix temps, però, la resistència del Govern central a desplegar des d'ara amb diligència les previsions financeres, les inversions i les transferències previstes al nou Estatut, permet suscitar una sospita —malèvola però prou fundada—: ¿no deu ser que s'estan reservant aquestes mesures a fi d'utilitzar-les per daurar la píndola quan l'Estatut sigui de nou objecte de mutilació pel Tribunal Constitucional?

Alerta, per tant: seria parar una trampa innoble i absolutament inadmissible pretendre que la resolució dels dèficits financers i infraestructurals pogués convertir-se en moneda de canvi d'una nova retallada de les dimensions lingüístiques, culturals i nacionals de l'autogovern. Les aspiracions de la societat catalana a un reconeixement igualitari i no subordinat en termes econòmics, culturals i polítics són inseparables i irrenunciables. I no per cap principi abstracte ni per cap mania particularista, sinó perquè només avançant alhora en tots aquests fronts podrem assegurar les condicions de benestar social, cohesió intercultural i dinamització col·lectiva que necessiten les persones, els grups i les organitzacions que integren la nostra societat.

Si no es confirmés la igualació de drets i deures lingüístics entre el català i el castellà, si no es respectessin les nostres competències educatives, si no s'apliqués el principi de disponibilitat lingüística al sector privat, si no es pogués avançar cap a una oferta cultural raonablement completa en català, si no es despleguessin competències i recursos suficients per fer una bona política d'acolliment i d'interculturalitat, la cohesió social i la convivència igualitària en la diversitat serien literalment dinamitades. I aquests no són, com alguns pretenen, objectius merament identitaris i particulars d'un sector de la nostra societat, sinó els objectius més bàsics i àmpliament compartits, d'interès general per a tothom.

Ara més que mai és l'hora d'articular i aglutinar les iniciatives econòmiques, socials, culturals i polítiques a l'entorn de l'interès general de la societat, per damunt dels partidismes; de superar el desconcert amb la concertació; d'evitar les dissensions en les qüestions de país i construir espais de consens que ens permetin agrupar les més àmplies majories socials al voltant dels grans objectius comuns. És l'hora de la grandesa d'esperit i no de les misèries humanes.

Tots aquells que hem viscut —encara que des d'edats i perspectives diferents— el procés polític de la societat catalana des de la transició democràtica, no podem ni volem renunciar a les aspiracions de llibertat sobirana, d'igualtat solidària i de plenitud lingüística i cultural que van quedar plasmades inicialment en el Congrés de Cultura Catalana i que s'han renovat i reafirmat periòdicament al llarg d'aquests trenta anys.

Ja en aquells moments hi hagué veus nombroses i autoritzades que dubtaven que fos possible la convivència plural igualitària entre les llengües, cultures i nacions de l'Estat espanyol. Avui, trenta anys més tard, sembla que són el mateix Estat espanyol i una part molt important de la societat espanyola els qui s'entesten a demostrar que aquesta igualtat —ni que sigui formal— és inviable, els qui s'entesten a confirmar que l'Estat espanyol no acceptarà mai convertir-se en l'Estat que necessita la societat catalana: un Estat com el que necessita qualsevol poble lliure del món; un Estat que assegurí inequívocament la primacia de la llengua i la cultura catalanes en el seu territori, i la cohesió i la comunicació entre totes les terres que comparteixen aquesta llengua; un Estat que respecti, preservi i promogui la igualtat política entre les llengües i cultures que el constitueixen, tant en el seu ordenament intern com en el marc de la Unió Europea i de les Nacions Unides.

Volem dir-ho ben clar, i voldríem que ho diguessin ben clar i sovint els nostres representants polítics: la societat catalana, en el context de la mundialització, necessita aviat i sens falta un Estat inequívocament favorable. Així ho va manifestar el 1892 en les Bases de Manresa, des dels mateixos inicis del catalanisme. Així ho reclamava el mateix Joan Maragall ja fa més de cent anys en la seva *Oda a Espanya*, en què buscava infructuosament un Estat capaç d'entendre i escoltar els fills que li parlen “*en llengua no castellana*”. La Constitució de 1978 ha estat el darrer intent possibilista d'obrir el camí cap a un marc de convivència igualitària dins de l'Estat espanyol. Ara el camí s'ha aturat i la Constitució es vol convertir en un *non plus ultra* inamovible. Tot fa pensar que el somni tendeix a convertir-se en un malson.

I en canvi, sorprenentment, un segle després de l'*Adéu, Espanya* maragallià, quan fins i tot el mateix nét d'en Maragall reconeix que l'Espanya plural és pura ficció, encara queda algun polític català amb vocació de ministre que imagina que el miracle d'aquesta entesa és possible! Existeix, però, aquesta Espanya? Té alguna base social o forma part del món de les idees pures? Té una entitat corpòria i real, o és una vana il·lusió de l'esperit, com les promeses reiterades d'algun polític espanyol? Si existeix l'Espanya plural i igualitària, l'Espanya plurilingüe, pluricultural i plurinacional, ja seria hora que es manifestés; i si no existeix ni hi ha ningú capaç d'edificar-la, de què ens serveix esperar-la indefinidament?

La societat catalana ja no pot viure més de fantasies i d'enganys. Espanya ha demostrat i demostra contínuament que no vol ser l'Estat dels catalans. Com pot pretendre, doncs, que ho vulguem nosaltres?

Molt més raonable que aquest inútil sacrifici d'autoimmolació col·lectiva seria el modest sacrifici d'unir-nos tots entorn d'un gran projecte d'autoafirmació amb el qual es pugui identificar la immensa majoria de la societat catalana, amb tota la força de la seva diversitat; una nova confluència com la que hi ha hagut en els nostres millors moments històrics entre les iniciatives econòmiques, culturals i polítiques, a l'entorn d'uns objectius compartits i guiats per l'interès general.

Aquesta és la proposta d'Òmnium: la crisi política d'avui pot ser i ha de ser el punt de partida d'un projecte nacional renovat. Un projecte plenament entroncat amb els moviments més actuals i universals que aspiren a construir una diversitat mundial sostenible. Perquè avui més que mai el projecte nacional català s'insereix en l'avançada del procés mundial que afirma enèrgicament que un altre món és possible.

Per molt que es prodiguin i vociferin amb el suport d'algunes tribunes mediàtiques, i per molt que es disfressin d'individualisme neoliberal, resulten francament ridícules, patètiques i dignes de profunda llàstima les pretensions de l'ultraespanyolisme ranci de desacreditar el projecte nacional català pel seu suposat anacronisme. Que mirin cap a Escòcia i la Gran Bretanya, i potser entendran què és avui la democràcia.

Amigues i amics d'Òmnium, tinguem-ho ben present: no hi ha res més vigent —ni més imprescindible per a l'exercici dels drets individuals— que la lluita per la llibertat i la igualtat dels pobles en la construcció d'un ordre mundial en pau, equitatiu i sostenible. Valdrà la pena, si cal, que en donem algunes mostres concretes, per als més descreguts.

L'informe de desenvolupament humà de les Nacions Unides corresponent a l'any 2004, dedicat a la *Llibertat cultural en el món divers d'avui*, recorda a la pàgina 52 del seu capítol tercer que l'article 1 del Pacte internacional de drets civils i polítics reconeix que, malgrat les controvèrsies sobre el seu exercici, "*Tots els pobles tenen el dret d'autodeterminació [i] en virtut d'aquest dret poden determinar lliurement el seu estatus polític i perseguir lliurement el seu desenvolupament*

econòmic, social i cultural.” I en conseqüència recomana a tots els Estats compostos que negociïn sistemes constitucionals de federalisme multicultural, entre els quals el federalisme asimètric, que siguin acceptables per totes les parts i evitin que s’aguditzin els conflictes.

Més a prop en l’espai i en el temps, el 26 de gener de 2006, mentre a les Espanyes hi havia un aldarull indescriptible en contra de la inclusió en el nou Estatut del reconeixement de l’entitat nacional de Catalunya, l’Assemblea Parlamentària del Consell d’Europa aprovava la Recomanació 1735, precisament sobre *El concepte de ‘nació’*, en el punt 12 de la qual llegim literalment —al costat de molts altres punts interessants—: “*L’Assemblea creu necessari de reforçar el reconeixement dels lligams de cada ciutadà europeu amb la seva identitat, cultura, tradicions i història, de permetre a qualsevol individu de definir-se a si mateix com a membre d’una ‘nació’ cultural, amb independència del seu país de ciutadania o de la nació cívica a què pertany com a ciutadà, i, més específicament, de satisfer les aspiracions creixents de les minories que tenen un elevat sentit de pertinença a una determinada nació cultural. El que és important, tant des d’un punt de vista polític com legal, és encoratjar una aproximació més tolerant al tema de les relacions entre l’Estat i les minories nacionals, que culmini en l’acceptació genuïna del dret de tots els individus de pertànyer a la nació que senten que pertanyen, sigui en termes de ciutadania o en termes de llengua, cultura i tradicions.*”

Naturalment, l’Espanya autista en té prou d’ignorar olímpicament les idees polítiques del seu entorn europeu i mundial i, com deia el poeta castellà, menysprear tot allò que ignora.

També en el camp cultural les tendències mundials avancen en un sentit favorable al respecte de la diversitat sostenible. I la societat catalana faria bé de tenir-ho molt present. El 18 de març passat ha entrat en vigor la *Convenció de la UNESCO sobre la promoció i la protecció de la diversitat de les expressions culturals*, ratificada per l’Estat espanyol, que confirma el principi que les activitats, serveis i productes culturals no es poden tractar com qualsevol altre element en els intercanvis comercials, perquè són portadors d’identitats, valors i significats específics. En conseqüència, enfront de la desregulació que promouen els acords de comerç internacional, la Convenció afirma en el seu article 6 la legitimitat de les polítiques i regulacions regionals o nacionals que tenen la finalitat de preservar i promoure la pròpia producció cultural i —literalment— les “*provisions locals*

referents a la llengua usada per a tals activitats, mercaderies i serveis". Ho vulguin entendre o no, ara ho tindran molt més difícil tots aquells que l'any 2000, en el conflicte sobre el cinema en català, havien defensat la llibertat de les corporacions de cinema per damunt de la llibertat de la societat catalana de disposar d'una oferta normal en la seva pròpia llengua.

I finalment, ja que estem parlant de llengua, potser convé que recordem a uns determinats ciutadans que pretenen defensar els drets lingüístics individuals — curiosament, sempre en una sola i única direcció, favorable a la llengua majoritària— que la mateixa doctrina de les Nacions Unides no els permet fer-se passar per membres d'una minoria lingüística.

Arran d'un litigi canadenc, el Comitè de Drets Humans encarregat de l'aplicació del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de les Nacions Unides, en la sessió 47 de 1993, va establir en les Comunicacions núm. 359/1989 i 385/1989, concretament en la Consideració 11.2, que les minories a què fa referència l'article 27 del Pacte "*són minories a l'interior de l'Estat, i no minories a l'interior d'una província. Un grup pot constituir una majoria en una província però ser encara una minoria en un Estat i per tant ser titular dels beneficis de l'article 27. Els ciutadans anglòfons del Canadà no poden ser considerats una minoria lingüística.*" Hauria de quedar clar que els parlants de la llengua majoritària d'un Estat no poden invocar els drets d'una minoria lingüística. O més ben dit: si ho fan estan tergiversant els principis universals de protecció dels drets de les minories.

És en funció de tots aquests principis universals que Òmnium Cultural convida tota la societat catalana a renovar i reafirmar un projecte col·lectiu compartit amb tots els països de llengua i cultura catalana, amb la clara convicció de la legitimitat democràtica d'aquest projecte i amb la certesa que aquesta és la millor contribució que podem fer a la construcció d'un ordre mundial lliure i respectuós amb la diversitat, l'únic marc en què serà viable i real l'exercici dels drets humans individuals.

Ara i aquí, aquesta proposta passa per adoptar una posició coherent i decidida davant del previsible bloqueig del procés estatutari de Catalunya. I d'això us en parlarà tot seguit el nostre president, Jordi Porta. Però hem cregut que era imprescindible emmarcar la nostra posició en un context més general.

Isidor Marí

Vocal d'Òmnium Cultural

